

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

12 ianuarie 2023*

„Trimitere preliminară – Spațiul de libertate, securitate și justiție – Politica comună în domeniul dreptului de azil – Condiții care trebuie îndeplinite pentru a putea beneficia de un statut de refugiat – Directiva 2011/95/UE – Articolul 10 alineatul (1) litera (e) și alineatul (2) – Motivele persecuției – Noțiunile de «opinii politice» și «opinii politice atribuite» – Încercările unui solicitant de azil de a se apăra, în țara sa de origine, prin mijloace legale împotriva unor agenți neguvernamentali care acționează ilegal și care sunt în măsură să instrumentalizeze aparatul represiv al statului în cauză”

În cauza C-280/21,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Lietuvos vyriausioji administracinis teismas (Curtea Administrativă Supremă a Lituaniei), prin decizia din 21 aprilie 2021, primită de Curte la 30 aprilie 2021, în procedura

P.I.

împotriva

Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna K. Jürimäe, președintă de cameră, și domnii M. Safjan, N. Piçarra (raportor), N. Jääskinen și M. Gavalec, judecători,

avocat general: domnul J. Richard de la Tour,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru P.I., de L. Biekša, advokatas;
- pentru guvernul lituanian, de K. Dieninis și V. Kazlauskaitė-Švenčionienė, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de A. Azéma și A. Steiblytė, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: lituaniana.

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 30 iunie 2022,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 10 din Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (JO 2011, L 337, p. 9).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între P.I., pe de o parte, și Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (Departamentul pentru migrație din cadrul Ministerului de Interne al Republicii Lituania, denumit în continuare „Departamentul pentru migrație”), pe de altă parte, în legătură cu refuzul acestuia din urmă de a-i acorda lui P.I. statutul de refugiat.

Cadrul juridic

Dreptul internațional

- 3 Convenția privind statutul refugiaților, semnată la Geneva la 28 iulie 1951 și intrată în vigoare la 22 aprilie 1954 [*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 189, p. 150, nr. 2545 (1954)], astfel cum a fost completată prin Protocolul privind statutul refugiaților, încheiat la New York la 31 ianuarie 1967 și intrat în vigoare la 4 octombrie 1967 (denumită în continuare „Convenția de la Geneva”), prevede la articolul 1 secțiunea A punctul 2 primul paragraf că termenul „refugiat” se aplică oricărei persoane care, „în urma [...] unor temeri justificate de a fi persecutată [din cauza] rasei, religiei, naționalității, apartenenței la un anumit grup social sau opiniilor sale politice, se află în afara țării a cărei cetățenie o are și care nu poate sau, [din cauza] acestei temeri, nu dorește protecția acestei țări”.

Dreptul Uniunii

- 4 Considerentele (4), (12), (16) și (29) ale Directivei 2011/95 au următorul cuprins:

„(4) Convenția de la Geneva și protocolul aferent constituie elementul-cheie al sistemului juridic internațional de protecție a refugiaților.

[...]

- (12) Obiectivul principal al prezentei directive este, pe de o parte, să se asigure că toate statele membre pun în aplicare criteriile comune de identificare a persoanelor care au o nevoie reală de protecție internațională și, pe de altă parte, să asigure un nivel minim de beneficii respectivelor persoane în toate statele membre.

[...]

- (16) Prezenta directivă respectă drepturile fundamentale, precum și principiile recunoscute în special de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Prezenta directivă urmărește, în special, garantarea deplinei respectări a demnității umane și a dreptului de azil ale solicitanților de azil și ale membrilor de familie care îi însoțesc și promovarea aplicării articolelor 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 și 35 din respectiva cartă și ar trebui, prin urmare, pusă în aplicare în mod corespunzător.

[...]

- (29) Una dintre condițiile pentru a putea obține statutul de refugiat, în sensul articolului 1 secțiunea A din Convenția de la Geneva, este existența unei legături cauzale între motivele de persecuție, și anume cele legate de rasă, religie, naționalitate, opinie politică sau apartenența la un anumit grup social, și actele de persecuție sau lipsa protecției împotriva acestor acte.”

5 Articolul 2 litera (d) din această directivă reia, în sensul directivei, definiția noțiunii de „refugiat” de la articolul 1 secțiunea A punctul 2 primul paragraf din Convenția de la Geneva, iar articolul (2) litera (e) din directiva menționată definește „statutul de refugiat” ca fiind „recunoașterea de către un stat membru a calității de refugiat a oricărui resortisant al unei țări terțe sau a oricărui apatrid”.

6 Articolul 2 litera (h) din Directiva 2011/95 definește noțiunea de „cerere de protecție internațională” ca fiind „cererea de protecție prezentată unui stat membru de către un resortisant al unei țări terțe [...], care poate fi înțeleasă ca urmărind să obțină statutul de refugiat sau statutul conferit prin protecție subsidiară”, iar articolul (2) litera (i) din această directivă definește noțiunea de „solicitant” ca fiind „un resortisant al unei țări terțe [...] care a introdus o [astfel de cerere] în privința căreia nu s-a luat încă o decizie definitivă”.

7 Articolul 4 din directiva menționată, intitulat „Evaluarea faptelor și circumstanțelor”, prevede la alineatele (3) și (5):

„(3) Evaluarea unei cereri de protecție internațională se efectuează la nivel individual, luându-se în considerare următoarele elemente:

- (a) toate faptele pertinente privind țara de origine în momentul luării unei decizii privind cererea, inclusiv actele cu putere de lege și actele administrative ale țării de origine și modul lor de aplicare;
- (b) informațiile și documentele relevante prezentate de solicitant, inclusiv informațiile care permit să se stabilească dacă solicitantul a făcut sau ar putea face obiectul unei persecuții sau al unor vătămări grave;

[...]

- (5) Atunci când statele membre aplică principiul conform căruia este obligația solicitantului să își susțină cererea și când anumite aspecte din declarațiile solicitantului nu sunt susținute de dovezi documentare sau de altă natură, aceste aspecte nu necesită o confirmare în cazul în care sunt îndeplinite următoarele condiții:
- (a) solicitantul a depus un efort real de a-și susține cererea;
 - (b) au fost prezentate toate elementele relevante de care dispune solicitantul și s-a furnizat o explicație satisfăcătoare în ceea ce privește absența unor alte elemente de probă relevante;
 - (c) declarațiile solicitantului sunt considerate coerente și plauzibile și nu sunt contrazise de informații generale și specifice cunoscute, relevante pentru cererea sa;
 - (d) solicitantul a depus cererea de protecție internațională de îndată ce a fost posibil, cu excepția cazului în care solicitantul poate dovedi un motiv întemeiat pentru care nu a procedat astfel; precum și
 - (e) credibilitatea generală a solicitantului a putut fi stabilită.”
- 8 Articolul 6 literele (a) și (c) din aceeași directivă identifică drept „agenți de persecuție” statul și „agenții neguvernamentali”, în cazul în care se poate demonstra că statul nu poate sau nu dorește să acorde o protecție împotriva persecuțiilor sau a vătămărilor grave.
- 9 Potrivit articolului 9 din Directiva 2011/95, intitulat „Acte de persecuție”:
- „(1) Pentru a fi considerat drept un act de persecuție în sensul articolului 1 secțiunea A din Convenția de la Geneva, acesta trebuie:
- (a) să fie suficient de grav prin natura sau prin caracterul său repetat pentru a constitui o încălcare gravă a drepturilor fundamentale ale omului, în special a drepturilor de la care nu este posibilă nicio derogare în temeiul articolului 15 [paragraful] 2 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale[, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950], sau
 - (b) să fie o acumulare de diverse măsuri, inclusiv de încălcări ale drepturilor omului, care să fie suficient de gravă pentru a afecta un individ în mod similar cu cele menționate la litera (a).
- (2) Actele de persecuție, în sensul alineatului (1), pot lua, printre altele, următoarele forme:
- [...]
- (c) urmărirea penală sau sancțiunile care sunt disproporționate sau discriminatorii;
- [...]
- (3) În conformitate cu articolul 2 litera (d), trebuie să existe o legătură între motivele menționate la articolul 10 și actele de persecuție în sensul alineatului (1) din prezentul articol sau absența protecției împotriva unor astfel de acte.”

- 10 Articolul 10 din această directivă, intitulat „Motivele persecuției”, prevede la alineatul (1) litera (e) și la alineatul (2):

„(1) Atunci când evaluează motivele persecuției, statele membre țin seama de următoarele elemente:

[...]

(e) noțiunea de opinii politice include, în special, opiniile, ideile sau credințele într-un domeniu legat de potențialii agenți de persecuție menționați la articolul 6, precum și de politicile și metodele acestora, indiferent dacă respectivele opinii, idei sau credințe se traduc sau nu prin acte întreprinse de solicitant.

(2) Atunci când se evaluează dacă un solicitant este îndreptățit să se teamă că va fi persecutat, este indiferent dacă posedă efectiv caracteristica legată de rasă, religie, naționalitate, apartenență la un anumit grup social sau opinii politice care stau la originea persecuției, atât timp cât o astfel de caracteristică îi este atribuită de agentul de persecuție.”

- 11 Articolul 13 din directiva menționată, intitulat „Acordarea statutului de refugiat”, are următorul cuprins:

„Statele membre acordă statutul de refugiat oricărui resortisant al unei țări terțe sau oricărui apatrid care îndeplinește condițiile necesare pentru a fi considerat refugiat în conformitate cu capitolele II și III.”

Dreptul lituanian

- 12 Articolul 83 alineatul (2) din Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties nr. IX-2206 (Legea Republicii Lituania privind statutul juridic al străinilor nr. IX-2206) din 29 aprilie 2004 (Žin., 2004, nr. 73-2539), care transpune în dreptul lituanian printre altele Directiva 2011/95, prevede, în versiunea sa modificată prin Legea nr. XII-1396 din 9 decembrie 2014 (TAR, 2014, nr. 19923), următoarele:

„În cazul în care, în cursul examinării cererii, se stabilește că elementele referitoare la determinarea statutului solicitantului de azil nu pot fi stabilite prin probe scrise, în pofida eforturilor sale sincere, aceste elemente se evaluează în beneficiul solicitantului, iar cererea de azil este considerată întemeiată, dacă această cerere a fost depusă cât mai curând posibil, cu excepția cazului în care solicitantul poate invoca motive întemeiate pentru care nu a făcut acest lucru, dacă solicitantul de azil a prezentat toate elementele relevante de care dispune și a furnizat o explicație satisfăcătoare pentru lipsa altor elemente de probă și dacă declarațiile solicitantului sunt considerate plauzibile și coerente și nu sunt contrazise de informațiile specifice și generale cunoscute și relevante pentru cererea sa.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 13 La 15 iulie 2019, P.I., resortisant al unei țări terțe, a depus o cerere de azil la Departamentul pentru migrație. În susținerea acestei cereri, el a arătat că, în anul 2010, a încheiat în țara sa de origine un contract de cumpărare de acțiuni cu o întreprindere deținută de o persoană legată de structurile de putere, inclusiv de serviciile de informații, și a plătit acestei întreprinderi suma de 690 000 de dolari americani (USD) (aproximativ 647 500 de euro). Întrucât contractul nu a fost executat, P.I.

- a solicitat cocontractantului său să îi ramburseze această sumă. Ulterior, P.I. a făcut obiectul unei proceduri de urmărire penală începute la inițiativa proprietarului întreprinderii în cauză și, în luna decembrie 2015, a trebuit să renunțe la cea mai mare parte a unui proiect dezvoltat de întreprinderea sa, al cărei control fusese transferat unor întreprinderi aparținând altor persoane.
- 14 Această procedură penală ar fi fost suspendată în luna ianuarie 2016. Totuși, după încercarea lui P.I. de a se apăra în instanță împotriva preluării ilegale a proiectului său, ea ar fi fost reîncepută, în luna aprilie 2016, ca urmare a mărturiei depuse împotriva lui P.I. de o persoană legată de noii proprietari ai întreprinderii sale. În lunile decembrie 2016 și ianuarie 2017, procedura penală menționată ar fi condus la ordonanțe de inculpare și de arestare preventivă a lui P.I., care ar fi fost între timp depozat de partea din proiect care îi rămânea.
 - 15 Prin decizia din 21 septembrie 2020, Departamentul pentru migrație a respins cererea de acordare a statutului de refugiat depusă de P.I. În urma anchetei, acest departament a considerat că, deși fuseseră identificate și considerate plauzibile, motivele care se aflau la originea riscului de urmărire penală și de detenție nu corespundeau niciunui dintre motivele prevăzute de Convenția de la Geneva, printre care se numără motivul întemeiat pe noțiunea de „opinii politice”.
 - 16 Ca urmare a respingerii acțiunii sale formulate împotriva acestei decizii în fața Vilniaus apygardos administracinis teismas (Tribunalul Administrativ Regional din Vilnius, Lituania), P.I. a declarat apel împotriva hotărârii acestei instanțe la Lietuvos vyriausiosios administracinis teismas (Curtea Administrativă Supremă a Lituaniei), instanța de trimitere. P.I. contestă decizia Departamentului pentru migrație, confirmată în primă instanță, susținând că, atunci când acte de persecuție sau lipsa protecției împotriva unor astfel de acte nu sunt legate, precum în speță, de o „activitate politică”, în sens tradițional, sau de idei politice exprimate public, ci de rezistența opusă, prin acte concrete, unui grup care acționează în mod ilegal și care influențează statul prin corupție, această rezistență intră în sfera noțiunii de „opinii politice”, în sensul articolului 10 din Directiva 2011/95, ca fiind „opinii politice atribuite”. P.I. precizează că infracțiunea care îi este imputată (extorcarea în vederea însușirii unui bun de foarte mare valoare aparținând unei alte persoane) este în realitate un litigiu civil de natură patrimonială între operatori economici.
 - 17 Instanța de trimitere consideră că P.I. a afirmat în mod coerent, pe tot parcursul anchetei, că oameni de afaceri legați de puterea statală prin fapte de corupție își însușiseră bunurile sale, că, în urma opoziției sale față de operațiunea în cauză, fusese începută o procedură de urmărire penală împotriva sa, la inițiativa unuia dintre acești oameni de afaceri, și că, după ce fusese suspendată, această procedură penală menită să îl intimideze a fost reîncepută în urma unei încercări a lui P.I. de a se apăra în justiție și a condus printre altele la o ordonanță de detenție împotriva sa. Această instanță adaugă că, potrivit reglementării naționale în materie de azil, urmărirea penală sau sancțiunile penale constituie acte de persecuție dacă sunt disproporționate și discriminatorii și precizează că este probabil ca procedura penală respectivă să fi fost „montată artificial”, astfel încât, dacă se întoarce în țara sa de origine, P.I. riscă să continue să facă obiectul unor acte de persecuție.

- 18 În aceste condiții, Lietuvos vyriausioji administracinis teismas (Curtea Administrativă Supremă a Lituaniei) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Opoziția față de un grup care acționează ilegal și deține o influență bazată pe corupție, care îl oprimă pe un solicitant de azil prin intermediul aparatului de stat și împotriva căruia este imposibil de organizat o apărare legitimă din cauza corupției extinse din statul respectiv, trebuie să fie considerată echivalentă cu opiniile politice atribuite (în [limba engleză] «*attributed political opinion*»), în sensul articolului 10 din [Directiva 2011/95]?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 19 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 10 alineatul (1) litera (e) și alineatul (2) din Directiva 2011/95 trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „opinii politice” include încercările unui solicitant de protecție internațională, în sensul articolului 2 literele (h) și (i) din această directivă, de a-și apăra interesele patrimoniale și economice personale prin mijloace legale împotriva unor agenți neguvernamentali care acționează ilegal, atunci când aceștia, ca urmare a legăturilor pe care le întrețin cu statul în cauză prin corupție, sunt în măsură să instrumentalizeze aparatul represiv al acestuia în detrimentul solicitantului.
- 20 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că Directiva 2011/95, astfel cum se precizează în considerentul (12) al acesteia, a fost adoptată printre altele pentru ca toate statele membre să pună în aplicare criterii comune de identificare a persoanelor care au o nevoie reală de protecție internațională.
- 21 Această directivă trebuie interpretată în lumina structurii generale și a scopului acesteia, cu respectarea nu doar a Convenției de la Geneva, care constituie elementul-cheie al sistemului juridic internațional de protecție a refugiaților, după cum se precizează în considerentul (4) al directivei menționate, ci și, astfel cum rezultă din considerentul (16) al aceleiași directive, cu respectarea drepturilor recunoscute de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) [a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 noiembrie 2020, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Serviciu militar și azil), C-238/19, EU:C:2020:945, punctele 19 și 20, precum și jurisprudența citată].
- 22 Potrivit articolului 2 litera (d) din Directiva 2011/95, noțiunea de „refugiat” acoperă printre altele un resortisant al unei țări terțe care, ca urmare a unei temeri bine fondate de a fi persecutat din cauza rasei sale, a religiei, a naționalității, a opiniilor politice sau a apartenenței la un anumit grup social, se află în afara țării al cărei cetățean este și care nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să solicite protecția respectivei țări.
- 23 Conform articolului 13 din această directivă, statele membre acordă statutul de refugiat oricărui resortisant al unei țări terțe care îndeplinește condițiile prevăzute printre altele la articolele 9 și 10 din directiva menționată.
- 24 Solicitantul unui astfel de statut trebuie, așadar, ca urmare a împrejurărilor existente în țara sa de origine, să aibă temerea fondată de a suferi „acte de persecuție”, în sensul articolului 9 alineatele (1) și (2) din Directiva 2011/95, exercitate asupra persoanei sale de „agenții de persecuție” menționați la articolul 6 din această directivă, în măsura în care există o legătură de

cauzalitate, în sensul alineatului (3) al articolului 9 menționat, interpretat în lumina considerentului (29) al directivei în cauză, între aceste acte sau absența unei protecții împotriva unor astfel de acte și cel puțin unul dintre cele cinci motive de persecuție enumerate la articolul 10 din aceeași directivă, printre care se numără „opiniile politice” (a se vedea prin analogie Hotărârea din 5 septembrie 2012, Y și Z, C-71/11 și C-99/11, EU:C:2012:518, punctul 51).

- 25 În ceea ce privește noțiunea de „opinii politice”, la care se referă îndoielile instanței de trimitere, articolul 10 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2011/95 prevede că această noțiune „include, în special, opiniile, ideile sau credințele într-un domeniu legat de potențialii agenți de persecuție menționați la articolul 6, precum și de politicile și metodele acestora, indiferent dacă respectivele opinii, idei sau credințe se traduc sau nu prin acte întreprinse de solicitant”. În plus, în conformitate cu alineatul (2) al articolului 10 menționat, este indiferent dacă solicitantul posedă efectiv caracteristica legată de opiniile politice aflate la originea persecuției, atât timp cât agentul de persecuție îi atribuie o astfel de caracteristică.
- 26 În această privință, trebuie arătat, în primul rând, că însuși modul de redactare a acestor dispoziții presupune ca noțiunea de „opinii politice” să fie interpretată în sens larg. Această premisă se întemeiază pe mai multe elemente. Aceasta este situația, mai întâi, în ceea ce privește utilizarea locuțiunii „în special” pentru a enumera, cu titlu neexhaustiv, elementele susceptibile să identifice noțiunea menționată. În continuare, sunt menționate nu doar „opiniile”, ci și „ideile” și „credințele” în domenii legate de potențialii agenți de persecuție, precum și în cele legate de „politicile” și de „metodele” acestor agenți, fără a fi necesar ca opiniile, ideile sau credințele respective să se concretizeze în acțiuni din partea solicitantului. În sfârșit, accentul este pus pe percepția naturii „politice” a acestora de către autorii persecuțiilor.
- 27 Această interpretare este confirmată de Ghidul privind procedurile și criteriile pentru determinarea statutului de refugiat în temeiul Convenției din 1951 și al Protocolului din 1967 privind statutul refugiaților [Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR), 1979, reeditat și actualizat în luna februarie 2019, HCR/1P/4/FRE/REV.4], la care trebuie să se facă referire, având în vedere relevanța lor specială ca urmare a rolului pe care Convenția de la Geneva îl atribuie UNHCR (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 mai 2019, Bilali, C-720/17, EU:C:2019:448, punctul 57 și jurisprudența citată). Astfel, aceste principii directe rețin de asemenea o accepțiune largă a noțiunii de „opinii politice” în sensul că această noțiune poate cuprinde orice opinie sau orice chestiune care implică aparatul de stat, guvernul, societatea sau o politică.
- 28 În al doilea rând, noțiunea de „opinii politice”, în sensul articolului 10 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2011/95, din moment ce aceasta urmărește să protejeze dreptul la libertatea de opinie și de exprimare, trebuie interpretată în lumina articolului 11 din cartă, care este menționat în mod explicit în considerentul (16) al acestei directive ca fiind unul dintre articolele pe care aplicarea directivei menționate urmărește să le promoveze.
- 29 Potrivit articolului 11 din cartă, orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare, drept care cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a transmite informații sau idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. După cum rezultă din Explicațiile cu privire la Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (JO 2007, C 303, p. 17) și din articolul 52 alineatul (3) din aceasta, drepturile garantate la articolul 11 din cartă au același înțeles și același domeniu de aplicare ca și cele garantate la articolul 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel cum au fost interpretate

în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, fără a împiedica dreptul Uniunii să le confere o protecție mai largă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 aprilie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-401/19, EU:C:2022:297, punctul 44).

- 30 Din această jurisprudență reiese că libertatea de exprimare constituie unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una dintre condițiile primordiale ale progresului acesteia și ale dezvoltării fiecăruia și că aceasta protejează, în principiu, nu doar „informațiile” sau „ideile” primite în mod favorabil sau considerate inofensive ori indiferente, ci și pe cele care rănesc, șochează sau îngrijorează, în vederea garantării pluralismului, a toleranței și a spiritului de deschidere în lipsa cărora nu există societate democratică [Curtea EDO, 15 octombrie 2015, Perinçek împotriva Elveției, CE:ECHR:2015:1015JUD002751008, punctul 196 subpunctul i)].
- 31 În plus, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că articolul 10 paragraful (2) din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale nu lasă loc niciunei restricții privind libertatea de exprimare în domeniul discursului politic sau al chestiunilor de interes general și că este acordat în mod normal un nivel ridicat de protecție a libertății de exprimare atunci când declarațiile în cauză au legătură cu un subiect de interes general [Hotărârea din 15 octombrie 2015, Perinçek împotriva Elveției, CE:ECHR:2015:1015JUD002751008, punctul 196 subpunctul i) și punctele 197, 230 și 231]. Aceasta a precizat de asemenea că corupția în cadrul gestiunii afacerilor publice în interiorul statului constituie un subiect de interes general și că discutarea sa contribuie la dezbaterea politică (a se vedea în acest sens Hotărârea din 31 mai 2016, Nadtoka împotriva Rusiei, CE:ECHR:2016:0531JUD003801005, punctul 43).
- 32 Această jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului, relevantă pentru interpretarea articolului 11 din cartă, susține interpretarea largă care trebuie reținută pentru noțiunea de „opinii politice” în sensul articolului 10 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2011/95. Potrivit acestei interpretări, noțiunea de „opinii politice” acoperă orice opinie, idee sau credință care, fără a avea neapărat un caracter politic în mod direct și imediat, se manifestă printr-o acțiune sau o omisiune care este percepută de agenții de persecuție menționați la articolul 6 din această directivă ca aparținând unui domeniu legat de acești agenți sau de politicile și/sau metodele lor și ca reflectând o opoziție sau o rezistență față de aceștia.
- 33 În al treilea rând, interpretarea largă a noțiunii de „opinii politice” ca fiind „motive de persecuție”, în sensul articolului 10 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2011/95, presupune că, pentru a stabili existența unor astfel de opinii, precum și legătura de cauzalitate dintre aceasta și actele de persecuție, autoritățile competente ale statelor membre trebuie să ia în considerare contextul general al țării de origine a solicitantului statutului de refugiat, în special în ceea ce privește aspectele sale politice, juridice, judiciare, istorice și socioculturale.
- 34 Astfel, Curtea a statuat că manifestarea, printr-o acțiune sau printr-o omisiune, a anumitor opinii, idei sau credințe care nu au un caracter politic în mod direct și imediat, poate, în funcție de contextul specific al țării de origine a solicitantului, să îi determine pe „agenții de persecuție” să atribuie unor astfel de opinii, idei sau credințe caracterul de „opinii politice” în sensul articolului 10 alineatul (1) litera (e) și alineatul (2) din directiva menționată.
- 35 În această privință, Curtea a precizat, pe de o parte, că, în contextul unui conflict armat, în special al unui război civil, și în lipsa posibilității legale de a se sustrage de la obligațiile militare, există o puternică prezumție ca refuzul de a efectua serviciul militar să fie interpretat de autoritățile țării terțe în cauză ca un act de opoziție politică, independent de motivațiile personale, eventual mai

complexe, ale persoanei interesate și sub rezerva verificării de către autoritățile statului membru căruia îi este adresată cererea de protecție internațională a caracterului plauzibil al legăturii unui astfel de refuz cu motivul de persecuție în cauză [Hotărârea din 19 noiembrie 2020, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Serviciu militar și azil), C-238/19, EU:C:2020:945, punctele 47, 48, 60 și 61].

- 36 Pe de altă parte, Curtea a considerat că participarea solicitantului de protecție internațională la introducerea unei acțiuni împotriva țării sale de origine la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pentru a se constata o încălcare a libertăților fundamentale de către regimul aflat la putere în țara respectivă, trebuie calificată drept motiv de persecuție în temeiul unor „opinii politice” dacă există motive întemeiate de îngrijorare că această participare este percepută de regimul respectiv ca un act de disidență politică împotriva căruia acesta ar putea preconiza exercitarea de represalii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2018, Ahmedbekova, C-652/16, EU:C:2018:801, punctul 90).
- 37 Situația este aceeași în cazul încercărilor unui solicitant al statutului de refugiat de a-și apăra interesele prin acțiuni în justiție împotriva unor agenți neguvernamentali care acționează în mod ilegal împotriva sa, atunci când acești agenți, ca urmare a legăturilor pe care le întrețin cu statul prin corupție, sunt în măsură să instrumentalizeze aparatul represiv al acestuia în detrimentul reclamantului, chiar dacă acțiunea celui din urmă a fost motivată de apărarea intereselor sale patrimoniale și economice personale.
- 38 În cadrul evaluării faptelor și a circumstanțelor, prevăzută la articolul 4 din Directiva 2011/95, care trebuie, în temeiul alineatului (3) al acestuia, să fie efectuată la nivel individual, având în vedere ansamblul circumstanțelor în cauză, ținând seama de toate faptele pertinente și în special de cele menționate la punctul 33 din prezenta hotărâre, autoritățile competente ale statului membru trebuie să ia în considerare faptul că poate fi deosebit de dificil să se facă dovada directă că o anumită acțiune sau o anumită omisiune a solicitantului ar putea fi percepută de autoritățile din țara de origine ca fiind o manifestare a unor „opinii politice”. Astfel, articolul 4 alineatul (5) din această directivă recunoaște că un solicitant nu poate fi întotdeauna în măsură să își susțină cererea cu probe scrise sau de altă natură și enumeră condițiile cumulative în care astfel de probe nu sunt necesare [a se vedea prin analogie Hotărârea din 19 noiembrie 2020, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Serviciu militar și azil), C-238/19, EU:C:2020:945, punctul 55].
- 39 Astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 59 din concluzii, aprecierea care revine acestor autorități trebuie să privească, prin urmare, având în vedere ansamblul circumstanțelor, caracterul plauzibil al opiniilor politice atribuite solicitantului de către agenții de persecuție.
- 40 Având în vedere toate motivele care precedă, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 10 alineatul (1) litera (e) și alineatul (2) din Directiva 2011/95 trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „opinii politice” include încercările unui solicitant de protecție internațională, în sensul articolului 2 literele (h) și (i) din această directivă, de a-și apăra interesele patrimoniale și economice personale prin mijloace legale împotriva unor agenți neguvernamentali care acționează ilegal, atunci când aceștia, ca urmare a legăturilor pe care le întrețin cu statul în cauză prin corupție, sunt în măsură să instrumentalizeze aparatul represiv al acestuia în detrimentul solicitantului, în măsura în care încercările respective sunt percepute de agenții de persecuție ca fiind o opoziție sau o rezistență într-un domeniu legat de acești agenți sau de politicile și/sau de metodele lor.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 41 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Articolul 10 alineatul (1) litera (e) și alineatul (2) din Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate

trebuie interpretat în sensul că

noțiunea de „opinii politice” include încercările unui solicitant de protecție internațională, în sensul articolului 2 literele (h) și (i) din această directivă, de a-și apăra interesele patrimoniale și economice personale prin mijloace legale împotriva unor agenți neguvernamentali care acționează ilegal, atunci când aceștia, ca urmare a legăturilor pe care le întrețin cu statul în cauză prin corupție, sunt în măsură să instrumentalizeze aparatul represiv al acestuia în detrimentul solicitantului, în măsura în care încercările respective sunt percepute de agenții de persecuție ca fiind o opoziție sau o rezistență într-un domeniu legat de acești agenți sau de politicile și/sau de metodele lor.

Semnături